

بە گەم نامەى پە ترۆس

¹ لە پە ترۆسى نېردراوى عيساى مەسيحەو،

بۆ ئەوانەى خودا ھەلبېژاردوون، بېگانە بەراگەندەکان لە پۆنتۆس و گەلاتيا و کەپەدۇڭيا و ئاسيا و يېسېنيا*، ² کە بەگۆيرەى زانېنى پېشوى خوداى باوک ھەلبېژدراون، بە پېرۆزکردنى رۆحى خۆى بۆ گۆپرايەلى عيساى مەسيح و پېژاندنى خوئىنەگەى:

با نېعمەت[†] و ئاشتيتان بۆ زياد يئت.

ستايشى خودا بۆ ھىواى زىندوو

³ ستايش بۆ خودا، باوکی عيساى مەسيحى پەروەردگارمان! بەھۆى بەزەيە فراوانەگەيەو ھەدايەبوونەوھى پى بەخشىن[‡] بۆ ھىوايەكى زىندوو بە ھەستانەوھى عيساى مەسيح لەتئو مردووان، ⁴ بۆ مېراتىک کە نافەوتت و گلاو نايئت و کال نايئتەوھ. ئەو مېراتە بۆ ئىوھ لە ئاسمان پاريزراوھ، ⁵ ئىوھ کە بە ھېزى خودا پاسەوانى کراون بە باوھەر، بۆ ئەو پرزگار يەى ئامادەيە لە کۆتايى زەمانە پرابگەيەنرى. ⁶ ئەمانە دىخۆشتان دەکات، ھەرچەندە لەوانەيە بۆ ماوھەيەكى کەم ناچار بن بە دەست تاقىکردنەوھى جۆراوجۆرەوھ ئازار بچېژن، ⁷ تاکو سەلماندى باوھەرى راستەقىنەتان، کە لە زېرى لەناوچوو بەنرخترە، ھەرچەندە بە ئاگر تاقى دەکرئتەوھ، بۆ ستايش و شکۆ و ريز

* 1:1 ھەموو ئەو شوئيانە لە تورکياى ئېستان.

† 1:2 خودا نېعمەت بە مروف دەبەخشئت، بە واتاى بەخشىنتىكى خودايە کە بەئى ئەوھى شايستەى بين خودا پېان دەبەخشئت. ‡ 1:3 مەبەست لە خوداوە لەدايک بووين، پروانە پۆحەنا 3:3-8.

بیت له ناشکرا کردنی عیسای مه سیحدا. ⁸ هر چه نده نه تانبینوه خوشتان ده وی، ئیستاس نابینن باوه پری پی ده هیئن و دلخوش ده بن به شیوه یه ک هر یاسی ناکریت و شکوداره، ⁹ چونکه ئامانجی باوه پرتان به ده سته هیئن، واته پرگاریی ده روونتان.

¹⁰ ئه و پیغه مبه رانه ی که پیشینیان کرد له سهر ئه و نیعمه ته ی که خدا بو ئیوه ی ئاماده کرد بو، به وردی لیکولینه وه یان له بابه تی ئه و پرگاریونه کرد و به دوایدا گه ران، ¹¹ پړوخی مه سیح که تیئاندا بو، ئاگاداری ده کردنه وه سه بارت به ئازاره کانی مه سیح و ئه و شکوداریونه ی له دوا ی ئازاره کانه وه دیت، هه ولیان ده دا که بزنان پړوخی پیروز ئاماره به چی ده کات له باره ی کاتی پروودانه کی یان بارودوخی جیهان له کاتی پروودانه کی. ¹² بویان ناشکرا کرا که په یامه که بو خویان نه بو، به لکو بو ئیوه بو، واته پرووداوه کان له سه رده می ئیوه پرووده دن. ئیستا پیتان را گه په نرا به هو ی ئه وانه ی مزگینیان پی به خشین به یارمه تی پړوخی پیروز، که له ئاسمانه وه نیردراوه. ئه مانه ئه و پرووداوانه ن که فرشته کانیس به په روشن لیان ورد بینه وه.

بانگه واز بو پیروزی

¹³ بویه با میشگان ئاماده بیت بو چالاکی، خورا گرن، هیواتان به ته وای له سهر ئه و نیعمه ته بیت که له ناشکرا کردنی عیسای مه سیحه وه دیت. ¹⁴ وه ک مندالی گو پرایه ل، وه ک کاتی نه زانی خوتان له گه ل هه وه سه کونه کاتان مه گونجینن، ¹⁵ به لکو هه روه ک ئه وه ی بانگی کردون پیروزه، ئیوه ش له هه مو هه لسوکه و تیک پیروز بن، ¹⁶ چونکه نو سراوه: [پیروز بن، چونکه من پیروزم.] §

§ 1:16

لیثیه کان 45، 11، 44، 19:2 و لیثیه کان 20:7.

17 له بهر ته وهی له خدای باوک ده پارینه وه، ته وهی بی لایه نگرې هر که سینگ به گویره ی کرده وه که ی حوکم ده دات، که واته له کاتی نامو بیتاندا به له خواتر سیه وه برین. 18 ده زانن به شتی له ناوچووی وهک زیړ و زیو نه کړاونه ته وه، له و ژیا نه پوچه ی له باو پیرانه وه بۆتان ما بووه وه، 19 به لکو به خوینیکې گرانبه ها، خوینی مه سیح، که وهک به رخیکې بی له که و که مو کورپیه. 20 له پیش دامه زرانندی جیهان هه لبردرابوو، به لام له م رۆزگارانه ی دواپی له پیناوی عیوه دا ده رکوت. 21 به هویه وه باوه پرتان به خودا هه یه، ته وهی له تیو مردووان هه لیستانده وه و شکوی پیدا، تا کو هیوا و باوه پرتان به خودا ییت.

22 به گو پرایه لیتان بۆ راستی خو تان پاک کردووه ته وه بۆ خوشه ویستی برایانه ی بی دوورووی، له قولایی دلوه یه کتریتان خوشبوی. 23 عیوه ش له دایک بوونه وه*، نهک به توویکی فه و تاو به لکو نه فه و تاو، به وشه ی زیندووی خودا که ده میئینه وه، 24 چونکه نو سراوه:

[هه موو مروقیک وهک گروگیا وایه و

هه موو شکویه که ی وهک گولی کیوی وایه.

گروگیا وشک ده ییت و گول هه لده وه ری،

25 به لام فه رمایشتی یه زدان هه تاهه تابه چه سپاو ده ییت.†

ته مه ش ته و فه رمایشته یه که مزگینیتان پندرا.

2

به ردی زیندوو

1 بویه هه موو رق و هه موو فیل و دوورووی و چاوپسی و هه موو زه مکردتیک دابکه نن. 2 وهک ساوای تازه له دایک بوو، تاره زووتان له

* 1:23 نو بیوونه وه به رۆحی پبرۆز.

† 1:25

نیشایا 6:40-8.

شیری رڼی پاک بیت، تاكو به مه بو رزگاری گه شه بكن،³ چونكه تامتان كړدووه كه مه سیحی بالادست چا كه.

⁴ ته وهی ښووه دینه لای، بېرته زیندووه كه یه، له لایه خه لکه وه پره تکراره ته وه، به لام له لایه خوداوه هه لېژدراوه و گرانبه هایه،⁵ ښووش وهك بېرته زیندووه له خانوویکی رڼی بنیادراون، بو کاهینیتی پیروز، بو كړدنی قوربانیه رڼی قبولكړاوه كان بو خودا له ریگی عیسی مه سیحه وه،⁶ چونكه له نووسراوه پیروزه كاندا هاتوه: [ته وه تا بېرديك له سیون داده نیم،

گرنگترین بېرته بناغی* هه لېژدراوه و گرانبه ها،
ته وهی پستی پی بېستیت شهرمه زار نایت].[†]

⁷ بویه بو ښووه كه باوه پتان هیناوه تم بېرته گرانبه هایه، به لام بو بیواوه پان، [ته وه بېرته وه ستاكان پرتیان كړدووه،

بو به گرنگترین بېرته بناغه،][‡]

⁸ هه روه ها:

[ده بیته بېرديك بو كوسپ،

تاشه بېرديكیش كه لپی بکونه خواره وه.][§]

ته وانه ساتمه ده كهن و ده كهن، چونكه گوپرایه لی وشه ی خودا نین، هر ته مه شه چاره نووسیان.

⁹ به لام ښووه گه لیکي هه لېژدراون، کاهینیتی شاهانه، نه ته وه په کی پیروز، گه لی تابه تی خودان*، تاكو چا کییه كانی ته وه پراگه یه نن كه بانگی

* 2:6 یان قولینچک.

† 2:6

‡ یشایا 16:28.

§ 2:7

زه پوره كان 118:22

§ 2:8

یشایا 14:8. * 2:9 پروانه ده رچون 5:19-6 و یشایا 20:43، 21.

کردوون لە تاريكئيه وه بۆ پروونا كئيه سەرسورھئەنەره كەى. ¹⁰ پئشتر گەل نەبوون، بەلام ئئستا گەلى خودان، پئشتر بەزە يئتان وەرنە گرتبوو، بەلام ئئستا بەزە يئتان وەرگرتووہ.

¹¹ خۆشە وئستان، ھەر وەك نامۆ و بئگانەن، كەواتە لئتان دە پارئمە وه كە لە ھەو سەكائى جەستە دوور بگەونە وه، كە لە دژى دەروون دە جەنگن. ¹² با لە ئيو بئباوہ پاندا رەوشنتان باش يئت، تاكو كائىك بوختانتان پئ دەكەن گوایا ئيو بەدكارن، كەدە وه چا كە كائتان بئين و لە رۆژى بەسەركردنە وهى خودا، ئەوانئش خودا شكۆدار بگەن.

ملكە چى بۆ دەسە لاتداران

¹³ لەبەر مەسىحى بالادەست ملكە چى ھەموو دەزگايەكى مرؤفانە بن: بۆ پاشا وەك دەسە لاتدار، ¹⁴ يان بۆ پارئزگارن وەك ئئردراوى ئەو بۆ سزادانى بەدكارن و ستائئشى چا كە كارن، ¹⁵ چونكە خواستى خودا ئاوايە، بە چا كە كارى نەزائى گئگە كەن پئدەنگ بگەن. ¹⁶ وەك مرؤفى ئازاد بئئن، بەلام ئەك ئازادى پەردەى بەدكارى يئت، بەلكو وەك بەندەى خودا بئئن. ¹⁷ رئز لە ھەمووان بگرن، ھاوباوہ پانتان خۆشبوئى، لە خودا بترسن و رئز لە پاشا بگرن.

ئموونەى ئازارە كائى مەسىح

¹⁸ ئەئى كۆيلەكان، بە ھەموو ترسە وه ملكە چى گەورە كائتان بن، ئەك تەنھا بۆ چاك و دلنەرمەكان، بەلكو بۆ توندە كائئش، ¹⁹ چونكە ئەگەر كەسئك لەبەر وئردانى بەرامبەر خودا بەرگەى ژانى ئازارى زووردارى بگرت، ئەمە جئئ ستائشە. ²⁰ بەلام ئەگەر ھەلەتان كرد و لئتان درا و بەرگەتان گرت، ئەمە چ شانازئبە كە؟ بۆيە ئەگەر چا كە بگەن و لە ئازاردا بەرگەتان گرت، ئەمە جئئ ستائشە لەلاى خودا. ²¹ بۆ ئەمە

بانگکراون، له بهر نه وهی مه سیحیش له پیناوتاندا تازاری چیرت و نمونهی
 بو به جیپستن، تا کو به هه نگاوه کانیدا پرؤن.

22 [ته وهی هیچ گونا هیکی نه کردبوو،

فروفیلی له سهر زار نه بوو.]†

23 ته وهی جنیوی پیده درا و جنیوی نه ده دایه وه، ازار دده درا و هه ره شهی
 نه ده کرد، به لکو خوئی دده دایه ده ست ته وهی حوکی دادپه روه رانه یه.

24 ته وهی خودی خوئی له له شیدا له سهر دار گونا هه کانمانی هه لگرت،
 تا کو سه باره ت به گونا هه برین و بو راستو دروستی برین. به برینه کانی ته و

چا کیوونه وه. ‡ 25 میوه وهک مه پری ونیوو و ابون، به لام نیستا گه راونه ته وه
 لای شوان و چاودی پری گیانتان.

3

ژن و میزد

1 † تهی ژنه کان، به هه مان شیوه ملکه چی میزده کانتان بن، ته نانه ت

ته گه هه ندیکیان گو پرایه لی وشه ی خودا نه بوون*، ته و ژنه کان بی وشه
 به ره وشتیان ده یان به نه وه، 2 کاتیک له خواترسی و ره وشتی پاکان بینن.

3 با رازاوه بیتان دهره کی نه ییت، له ته گریجه ی پرچ و زیړ به خوه کردن
 و جلی باش له بهر کردن، 4 به لکو له ناو دلناتا شاراوه و له ناونه چوو بی،

پازاننده وهی رپو حیکی نهرم و هیمن، ته وهی له لای خودا گرانبه هایه،
 5 چونکه به م شیوه یه ژنه پیروزه کان له کوندا، که هیوایان به خودا

بوو، خوایان دهره پازاننده وه، ملکه چی میزده کانتان ده بوون، 6 وهک سارا

† 2:22

نیشایا 53:9.

‡ 2:24 پروانه نیشایا 53:5

* 3:1

مه بهستی له و ژنه یه له دوا ی میزدر کردن باوه پریان هیناوه، میزده کانتان هیشتا باوه پریان
 نه هیناوه.

گوږپايه لې ئيراهيم بوو، به گوره بانگي ده كړد. ئيوهش بوونه ته كچي ئهو،
ئوگر چا كه بكه و له هيچ شتيك نه ترسن.

⁷ به هه مان شيوه، ميړده كان، به هه ستيا ريبه وه له گه ل ژنه كاتاندا بږين و
ئوه له بهر چاو بگرن كه له ئيوه ناسكترن. پريزيان بگرن، چونكه له گه لئاندا
هاوميراتي نيعمه تي زيانن، بو ئه وه ي نويزه كاتان كو سپي تينه كه وئيت.

به رگه گرتي نازار له پيناوي راستي

⁸ له كوئايدا، هه مووتان يه ك بيروراتان هه بې، هاوسوزن و يه كترتان
خوشبويټ، ميهره بان و روخسوك بن. ⁹ خراپه به خراپه مه ده نه وه، نه
جنپولش به جنپو، به لكو به پيچه وانه وه داواي بهر كه ت بكه و بزائن ئيوه
بو ئه مه بانگراون، تاكو بنه ميراتگري بهر كه ت، ¹⁰ چونكه
[ئوه ي بيه وئيت زياني خوشبويټ و
روژگاري خوش بينيت،
با زما ني له خراپه پياريزيت و
ئيوه كاني له فيلبازي.

¹¹ با له خراپه لابات و چا كه بكات،
با به داواي ئاشنيدا بگه ريت و كووشي بو بكات،
¹² چونكه چاوي يه زدان له سه ر راستودروستانه و
گوئي له پارانه وه كنيان را گرتوه.

به لام پرووي يه زدان له دزي خراپه كارانه.†

¹³ كي نازارتان ده دات ئه گه ر بو چا كه دلگه رم بن؟ ¹⁴ به لام ئه گه ر
له بهر راستودروستي نازارتان چيژت، ئه وا خوژگه به ئيوه. [مه ترسن له وه ي
كه ئه وان لپي ده ترسن، مه توقن. ‡] ¹⁵ به لكو مه سيح وه ك په روه ردگار

له دلتاندا ترخان بکن، ههردهم ناماده بن بؤ وه لامدانه وهی پرسیاری ههر په کییک سه بارهت بهم هیوایه ی له ئیوه دایه، به لام به دلنه رمی و پرېزه وه. ¹⁶ ههروهها ویرداتیکی باشتان هه بیئت، هه تا ئه وانیه بوختان به سه ربورده باشه کانتان ده کهن که به ره می په کبوتنه له گهل مه سیح، له قسه کانیاں شهرمه زار بن، ¹⁷ چونکه باشتره، ئه گهر خواستی خودا بیئت، له بهر چا که کاری تازار بدرین، نهک خراپه کاری. ¹⁸ له بهر ئه وهی مه سیح تنها جارینک له بهر گونه تازار درا، بیئاوان له پیناوی تاوانباران، تاکو له خودامان نریک بکاته وه. خه لک مه سیحیان کوشت به لام خودا به رۆح زیندووی کرده وه، ¹⁹ به مهش رۆحی مه سیح چوو مزگینی دا به رۆحه زیندانییه کان، ²⁰ به وانیه که له کوندا یاخی بوون، کاتیک خودا له رۆزانی نوحدا به پشودر یژییه وه چاوه پروان بوو، که که شتییه که ناماده ده کرام. تنها ههشت کهس له و که شتییه دا بوون و به ئاو رزگار بوون. ²¹ ئه مهش هیمای له ئاوه لکیشانه که ئیستا رزگارتان ده کات، نهک سرینه وهی پیسی جهسته، به لکو به لینی ویرداتیکی باش بؤ خودا، به ههستانه وهی عیسای مه سیح، ²² ئه وهی به ره و ئاسمان رۆیشت و له دهسته پراستی خودا دانیشت، فریشته و دهسه لاتدار و هیزه کان ملکه چن بؤی.

4

ژیان له پیناوی خودا

¹ وهک مه سیح به جهسته تازاری چیرت، ئیوهش خوتان بهم بیروپایه چه کدار بکن، چونکه ئه وهی به جهسته تازار پچیژی له گونا هکردن ده وهستی، ² تاکو ئه و کاته ی به جهسته له ژیاندا ماوه بؤ هه وهسی مروفانه نهژی، به لکو بؤ خواستی خودا. ³ ئیتر ئه و کاته ی له ئه نجامدانی خواستی بیئاوه ران به سه رتان برد به سه، له به ره لایی، هه وه سبازی، سه رخوشی،

رپاوردن، ټاهنگی شهرابخوار دنه وه، بټپه رستی قیزه ون. ⁴ له مه سه رسام دهن که له گه لیان رانا کهن بؤ لافاوی هه مان به دره وشتی و جنیوتان پنده دهن. ⁵ به لام ته وانه حیسابی خویان ددهن به وهی که تاماده به مردووان و زیندووان حوکم بدات، ⁶ چونکه بهم هویه وه مرده درایه مردووانیش، تاکو به گویره ی خه لک له جه سته دا حوکم بدرین، به لام به گویره ی خودا له رڅحدا برین.

⁷ کۆتایی هه موو شتیکی نزیکی بووه ته وه. بویه ژیر و چاوکراوه بن تاکو نویر بکهن. ⁸ له سه رووی هه موو شتیکی وه خوشه ویستیان بؤ یه کتری به هیژ بیټ، چونکه خوشه ویستی گوناھی زور داده پو شیت. ⁹ بؤ بؤله بؤل میوانداریه تی یه کتری بکهن. ¹⁰ هه ریه که به گویره ی ته و به هره یه ی وه ریکرتووه، خزمه تی یه کتری پئ بکهن، وهک سه رکاریکی باش له سه ر نیعمه ته جوراوجوره کانی خودا. ¹¹ ته گهر که سیک وتار ده دات، با به جورنیک بدویت وهک که سیک که په یامی خودا رابگه یه نیټ. ته گهر که سیک خزمه ت ده کات، با به و هیژه وه بیکات که خودا دایینی کردووه، تاکو له ریگه ی عیسی مہ سیحه وه خودا له هه موو شتیکیدا شکودار بیټ. هه تاهه تایه شکو و ده سه لات بؤ ته وه. ټامین.

وهک قوتابی مہ سیح بازار بچیزن

¹² خوشه ویستان، له لاتان سه یر نه بی له تاقیکردنه وه تان به لای سووتینه ر تووشتان دیت، وهک بلئی شتیکی سه یرتان به سه رها تووه، ¹³ به لکو دلخوش بن وهکو به شداریتان له بازاره کانی مہ سیحدا کرد، تاکو له ټاشکرا کردنی شکویه که ی دلخوش و شادمان بن. ¹⁴ ته گهر به ناوی مہ سیح جنیوتان پندرا، خوزگه ده خوازریټ به میوه، چونکه رڅحی شکو و خودا دیته سه رتان. ¹⁵ با که ستان وهک بکوژنیک یان دزیک یان به دکاریک یا خود یه کیکی ده ست له کاروباری خه لک وه ربدات بازار نه چیژی، ¹⁶ به لام ته گهر وهک قوتابی مہ سیح بازار بدرین، شه رم مه کهن، به لکو ستایشی

خودا بکن که ناوی مه سیحان هه لگرتووه،¹⁷ چونکه کاتی ده سټینکردنی لپرسینه وه یه له گه لی خودا. نه گهر ده سټینک له یمه وه بیت، کوټایی نه وانه چی ده بیت که گوټرایه لی په یامی ئینجیلی خودا نابن؟

¹⁸ [نه گهر که سی راستودروست به زه حمت پرزگاری بیت،

نه ی چاره نووسی خراپه کار و گونا هبار چون ده بیت؟]*

¹⁹ بویه نه وانه ی به گوټرایه ی خواستی خودا نازار ده درین، با خوټیان

بدنه ده ست به دپینه ری دلسوز و به رده وام بن له چا که کاری.

5

شوانی میگه لی خودا

¹ وهک پیریکی هاو پرتان، داوا له و پیرانه ده کم که له تیوتاندان، شایه تی

نازازه کانی مه سیح و هاو به شی نه و شکویه ی وا راده گه یه نری: ² نه و

میگه له ی خودا بله و پرین که له تیوتاندایه، وهک چاودیر خزمه تیان بکن،

نهک به ناچاری، به لکو به ویسته وه وهک چون خودا ده یه ویت، نهک بو

ده سټه وتی شهرمه زاری، به لکو به چالا کییه وه، ³ خوتان به سهر نه وانه دا

مه سه پین که دراونه ته ده ستان، به لکو بینه نمونه بو میگه ل. ⁴ کاتی کیش

سه رکی شوانان ده رده که وی، تاجی شکو وهرده گرن که کال نایته وه.

⁵ نه ی لاوه کان، به هه مان شیوه ملکه چی پیران بن، هه مووتان به رامبه ر

به یه کتر پیفیز بن، چونکه:

[خودا به ره لستی لووتبه رزه کان ده کات،

به لام نیعمه ت ده داته پیفیزه کان.]*

4:18 *

په نده کان 11:31

5:5 *

په نده کان 3:34

6 بویه له ژیر دهستی به هیزی خودا بیفیز بن، تا کوله کاتی خویدا به رزتان بکاته وه. 7 هه موو خه میگان به خودا بسپین، چونکه نه و بایه ختان پیده دات.

8 چاوکراوه بن و ئیشک بگرن، شه یانی دوژمنتان وهک شیریکی به نهره نهر ده سوور پته وه، به دواى یه کیکدا ده گری بۆ ته وهی بیخوات. 9 به ربه ره کانی بکن، له باوه ره که بچه سپین، بزاتن خوشک و برا کانیستان له جیپاندا هه مان نازار ده چیژن.

10 خودای هه موو نیعمه تیک، ته وهی به یه کبون له گه ل عیسی مه سیحدا† بانگی کردوون بۆ شکویه هه تاهه تایه که ی، که توژیک نازارتان چیژت، خو ی راسته ریتان ده کات و واتان لی ده کات که به هیژ و چه سپاو و دهمه زراو بن. 11 هه تاهه تایه ده سه لات بۆ ته وه. نامین.

نیعمه تی راستی خودا

12 به هو ی سیلا†، که به برای دلسوزی ده زانم، به کورتی بوم نووسین، هانتان دده م و شایه تی دده م، نه مه نیعمه ته راسته قینه که ی خودایه. تییدا بچه سپین. 13 ته وهی له بابل S وهک میوه هه لبرژ دراوه، سلواتان لیده کات، ههروه ها مه رقوسی روله م. 14 به ماچی خوشه ویستی سلوا و له یه کتری بکن. ناشتی بۆ هه مووتان ییت که له گه ل مه سیح یه کن.*

† 5:10 به یه کبون له گه ل عیسی مه سیحدا له زمانى یونانیدا) له عیسی مه سیحدا (به کارهاتووه.
* 5:14 که له گه ل مه سیح S 5:13 بابل: هیمایه بۆ روما. † 5:12 یونانی: سیلوانوس.
یه کن له زمانى یونانیدا) له مه سیحدا (به کارهاتووه.

Biblica® ستاندهر سۆرانی کوردی بیبهرامبهری وهشانی
Kurdish, Central: Biblica® ستاندهر سۆرانی کوردی بیبهرامبهری وهشانی
(Bible) ستاندهر

© 2020.

Language: سۆرانی کوردی (Central Kurdish)

Biblica® Open Kurdi Sorani Standard Version™

Copyright © ,1998 2011, 2016, 2020 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

- Share – copy and redistribute the material in any medium or format
- Adapt – remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution – You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike – If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not

necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-04-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b27f70b0-86f8-5719-bd79-8ef417eb0c62